

CoP Jaarparade 2025 over borgen, beginnen en een 'house of cards'

Op dinsdag 25 november ontmoette de Community of Practice van Agenda Stad elkaar voor het tweede jaar op rij bij Bureau Brand op de Haagse Binckhorst voor de Jaarparade. De bijeenkomst stond in het teken van terug- en vooruitblikken. Alle City Deals die afgelopen jaar actief waren, deelden hun successen en 'fuck ups' en vertelden in hoofdlijnen over hun plannen voor 2026. Daarnaast verzorgde Romay Evers van Platform31 de opbrengsten van de Impact Maak en Meettool, sinds vorig een waardevolle aanvulling voor City Deals én Agenda Stad om te reflecteren en vooruit te blikken.

Inleiding

Foto 1: Dewi Brinkhuis en Tim Rolandus nemen de aanwezigen in vogelvlucht mee langs de verschillende CoP-bijeenkomsten in 2025. Foto: Paul Tolenaar.

Maar voordat het zover was verwelkomde Tim Rolandus van Platform31 ons in de creatieve ruimte van ontwerpbureau Studio Brand, waarna hij terugblikte op het 'CoP-jaar' 2025, aan de hand van een viertal posters met quotes en foto's van de CoP-bijeenkomsten sinds de vorige Jaarparade. In Utrecht stond in maart Interbestuurlijke Samenwerken centraal en bogen we ons in een panel over vragen als: 'hoe houd je partijen betrokken?'. In juli gingen we, met hulp van verschillende ontwerpers, in Amsterdam aan de slag met het thema Innoveren & Experimenteren. En in september stond Borging centraal en leerden we daarnaast in een interactieve sessie in het prachtige Prinsesstheater hoe we ontwerpkracht kunnen toepassen.

Wat levert dit alles nou op? Sowieso natuurlijk veel kennis en inspiratie; we werken allemaal aan verschillende thema's en met verschillende partners, maar wat ons bindt is het streven naar impact en innovatie en om daar samen toe te komen. Monique Verhoef, programmamanager van de City Deal Fietsen voor Iedereen, vertelt bovendien dat ze dankzij de CoP-bijeenkomst in Amsterdam in contact kwam met ontwerpbureau Afdeling Buitengewone Zaken die ze nu in gaat zetten op het onderwerp scholen en mobiliteit. Tim vertelt dat de opkomst bij de CoP in 2025 is toegenomen. Nog steeds zien we graag meer projectleiders van City Deals en andere betrokkenen bij de CoP's, dus laat Agenda Stad vooral weten waarvoor jij met plezier naar een CoP-bijeenkomst komt.

Tim heeft ook oog voor de 'fuck ups' van de CoP. Zo was door overmacht de City Deal die in Rotterdam op het programma stond niet in staat de presentatie te verzorgen en gooide een OV-staking ook nog een keer roet in het eten.

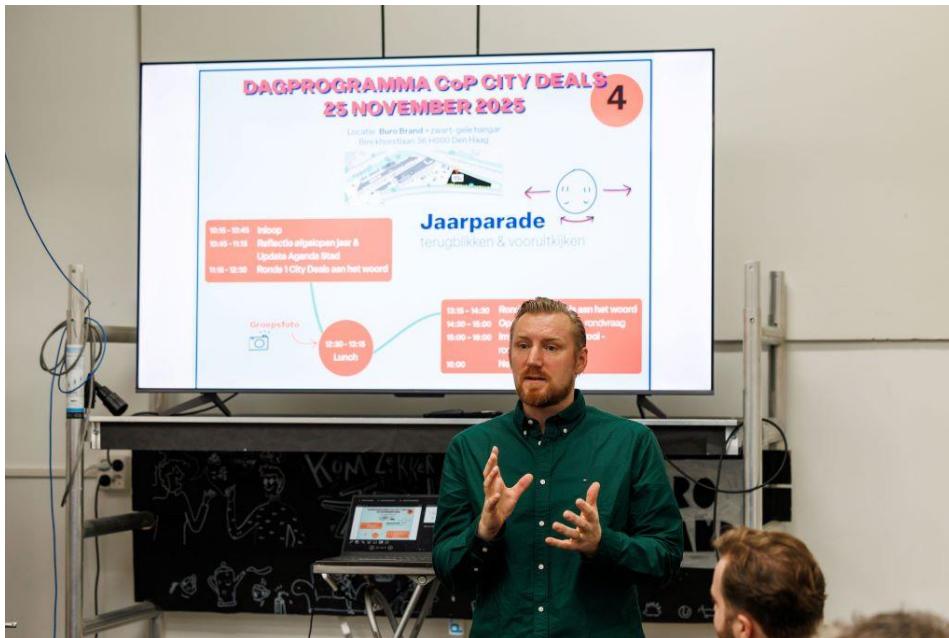

Foto 2: Koen Haer blikt terug op een succesvol jaar voor Agenda Stad. Foto: Paul Tolenaar

Dan is het woord aan Koen Haer, programmamanager van Agenda Stad, die reflecteert op het afgelopen jaar van het programma. Agenda Stad is sinds 1 november onderdeel van de nieuwe afdeling Regio en Stad, waar we de krachten bundelen met de programma's Regio Deals en Nationaal Programma Vitale Regio's. "We gaan samen op zoek naar synergie en we zien al mooie crossovers ontstaan." Daarnaast anticiperen we ons op de gemeenteraadsverkiezingen, waarvan de uitkomst traditiegetrouw veel impact op Agenda Stad kan hebben. Koen vertelt ook dat we terug mogen kijken op een geslaagde Dag van de Stad in Enschede, die door bezoekers met een ruime 8.2 beoordeeld is. Ook City Deals beleefden mooie mijlpalen. Daar horen we tijdens de Jaarparade natuurlijk veel meer over, maar Koen licht een aantal actuele gebeurtenissen uit, zoals de slotconferentie van de City Deal Lokale Weerbaarheid Cybercrime in november, de lancering van 'Klein Beginnen', een bundeling inspirerende ontwerpprojecten uit de City Deal Dynamische Binnensteden en natuurlijk de verschillende bijeenkomsten die we organiseren rond de publicatie van De Polder is Dood, Leve de Polder, de verkenning van samenwerking die wél werkt, door onze CXO Suzanne Potjer. Het boek biedt, zo vertelt Koen, "een mooi haakje om vanuit ons programma samen met Regio Deals en NPVR te kijken hoe we *good practices* kunnen meenemen naar het systeem. En daar gaan we ook komend jaar mee door!"

City Deal Tijdloze Grachten

Daarna is het de beurt aan de City Deals om één voor één kort stil te staan bij hun successen, fuck ups en hun blik op volgend jaar. Mellany Doldersum, werkljintrekker Synergie in de City Deal Tijdloze Grachten, bijt het spits af. Ze vertelt dat de City Deals de grachten, als cultureel erfgoed, mee wil laten groeien met de tijd. In haar werkljijn is o.a. een methodiek ontwikkeld om daarbij niet alleen 'civieltechnisch' te werken, maar ook meerwaarde te creëren. Vooral door verbinding te stimuleren tussen mensen, door onderstromen te erkennen. Dit is niet alleen in Den Haag, waar Mellany zelf in deeltijd werkzaam is, maar ook in en mét Leiden opgepakt.

elkaar helpen rond een

Foto 3: "Met kleine stapjes kom je verder", lijkt Mellany Doldersum van de City Deal Tijdloze Grachten te zeggen. Foto: Paul Tolenaar.

Als grootste succes benoemt Mellany dan ook dat er synergie in de uitvoering is gecreëerd. Fuck up en leerpunt is dat men in de werklijn veel zélf gedaan heeft en meer aan de steden moet overlaten. In 2026 moet de aandacht verschuiven naar 'ontvangen': hoe kunnen partners elkáár helpen met dilemma's, en hoe kunnen wij stimuleren dat ze de aangedragen methoden gaan toepassen? "De kunst voor ons is ontdekken hoe we meer als programmeur aan de slag kunnen gaan," aldus Mellany. Vanuit de zaal komt de vraag hoe je omgaat met 'onderstroom/bovenstroom'. Mellany antwoordt: "door vooral individueel het contact te zoeken en het niet alleen over de inhoud te hebben, maar uit te zoeken waar de pijn zit. Als voorzitter ben je soms bijna ene therapeut". Vanuit de werklijn wordt ook een train de trainer-concept opgestart. Andere City Deals die hier ervaring mee hebben, bieden hun hulp aan om dit op te zetten.

Foto 4: Hoe ga je daar nou mee om, met die onderstroom en bovenstroom? Foto: Paul Tolenaar.

City Deal Gezonde en Duurzame Voedselomgeving

Huibert de Leede van de City Deal Gezonde en Duurzame Voedselomgeving neemt het stokje over en vertelt dat de City Deal inmiddels al vijf jaar loopt. Belangrijke pijler voor de 15 steden en 3 ministers, is de voedselwet, die gemeenten meer handvatten geeft om ongezonde voeding te weren. Eén van de successen van het afgelopen jaar is de Kenniskaart, een instrument waarmee de City Deal kennis deelt met partijen buiten de City Deal. Zij krijgen met de Kenniskaart meer inzicht in de tools die ze hebben om gezonde voeding te stimuleren

en ongezonde voeding te weren. Huibert geeft aan dat er al veel interesse vanuit gemeenten is voor de Kenniskaart, die samen met het Voedingscentrum ontwikkeld is. Daarnaast wordt er gewerkt aan een convenant met grotere werkgevers om meer aandacht voor groente en fruit te hebben en vleesconsumptie te beperken. De City Deal heeft nog een jaar te gaan en kijkt onder andere naar de City Deal Ruimte voor Lopen die onderdeel is geworden van een bredere beweging. Op 19 mei 2026 is er een eerste grote conferentie om die beweging in de steigers te zetten.

Foto 5: Huibert de Leede. Foto: Paul Tolenaar

Als fuck ups, of meer als uitdagingen, benoemt Huibert ontwikkelingen als de tendens om overheidsinterventies als ‘betutteling’ te ervaren. Daarnaast is ook het succes van de City Deal gek genoeg een uitdaging: er willen meer partijen aansluiten, maar de deal zit echt ‘vol’. Wanneer vol dan ‘vol’ is, is ook een vraagstuk. Voor deze doel is dat vooral ook een gevoelskwestie. Daarnaast merkt Huibert ook op dat je in zo’n deal nooit iedereen tevreden kan stellen. Zo zijn er altijd verschillende inzichten over managementstijlen. Voor 2026 is vooral de transitie van City Deal naar bredere ‘beweging’ het doel. Koen vraagt of je interesse in deelname ook kunt aanwenden in de borging. Huibert antwoordt dat dat precies is wat hij onder een bredere beweging verstaat. Zo speelt de deal ook met de gedachte om een jaarlijkse financiële bijdrage aan de beweging te vragen, zodat er ook budget en commitment geborgd is. De City Deal werkt ook aan een brief voor de formateur. Ook hierin signaleert Huibert dat een ‘te volle’ deal een risico kan vormen: teveel meningen maken het lastig om tot een goed advies te komen.

City Deal Dynamische Binnensteden

Vervolgens vertelt programmacoördinator Jos Sentel over de City Deal Dynamische Binnensteden. De binnenstad ziet veel transities op zich afkomen. Niet voor niets noemt voormalig rijksbouwmeester Floris Alkemade de binnenstad ‘het meest complexe systeem dat er is’. De City Deal heeft de afgelopen 2,5 jaar zo’n 25 deliverables opgeleverd. Dat zijn eigenlijk ‘halfabricaten’ die nu verder ontwikkeld worden. Onlangs is alweer de 10^e City Deal-dag georganiseerd, in Roosendaal. Het netwerk vindt die bijeenkomsten erg waardevol. Het programmateam gaat in een ‘midterm sessie’ terug- en vooruitblikken. Trots is Jos op het XS-project dat de City Deal een jaar geleden met ontwerper Jurian Strik heeft geïnitieerd en dat heeft geleid tot de bundel Klein Beginnen die op de Dag van de Stad in Enschede gepresenteerd is. In die bundel lees je over vier ontwerpprojecten in opdracht van de City Deal, die je met andere ogen leren kijken naar de binnenstad.

Foto 6: 'Goed wonen in de binnenstad'. Nog een mooie opbrengst van ontwerpkracht in de City Deal Dynamische Binnensteden, vertelt Jos Sentel. Foto: Paul Tolenaar.

Jos vertelt dat er ontzettend veel kennis ontwikkeld is, maar dat het delen en leren daarvan nog beter kan. De vertaalslag naar de achterban van de partnersteden is soms lastig. Een uitdaging is ook de waan van de dag: sommige partners zetten enthousiast hun handtekening, maar dwalen later toch wat af. Jos constateert: je hebt moedige en strijdbare ambtenaren nodig om verder te komen. "Rapporten beoordelen is prima, maar mensen moeten staan voor de opgave."

Komend jaar kijkt de City Deal naar opschaling en borging en naar het terugbrengen van de kennis naar 'hapklare learnings', onder andere door de inzet van ontwerpkracht. Om de resultaten van de deal echt te laten werken, heb je de steun van je partnergemeenten echt nodig. Daarbij kijkt de deal ook naar de aanpak van afgeronde deals. Zo heeft de City Deal Openbare Ruimte een Ateliersmeester aangesteld die destijds voor het aanjagen en organiseren zorgde. Mellany Doldersum geeft aan hier graag eens samen over door te praten omdat Tijdloze Grachten hier nu middenin zit. Tot slot geeft Jos aan dat de samenwerkdag die het programmateam eens in de drie weken bij Platform31 organiseert, goed werkt om meters te maken. "Dat wil ik echt als tip meegeven!"

De deelnemers kunnen even op adem komen als Sam ... van Het Groene Brein zich voorstelt. Hij geeft aan dat hij nu twee maanden betrokken is en graag in gesprek gaat met City Deals om te horen wat er speelt en om te kijken hoe Het Groene Brein City Deals goed kan aanhaken bij hogescholen en universiteiten.

City Deal Impact Ondernemen

Dan is het woord aan Jan Bockma van de City Deal Impact Ondernemen, waarin partners het ecosysteem voor impact ondernemen willen verbeteren. Jan spreekt van een 'mooi jaar' voor de City Deal. Het grootste succes is de 'hack-a-train': een hackathonsessie tijdens de treinreis van de 'impactdelegatie' die eind oktober naar het GSEF25-congres in Bordeaux reisde met 65 deelnemers uit 47 organisaties. Daarin is gewerkt aan een Impact Agenda 2030 die tijdens de GSEF in concept aan de DG van de Europese Commissie is overhandigd.

Als uitdaging geldt onder andere de zoektocht naar cofinanciering van ministeries. En in een themagroep bleek de interne afstemming niet soepel te verlopen. De wijze les is dan ook dat je als stuurgroep van de City Deal goed de regie moet bewaken.

Ook Impact Ondernemen richt zich in 2026 op borging. En ook deze deal wil graag de hulp van Ontwerpkracht daarbij inzetten. En er volgt, zo zegt Jan, nog een 'knaller van een afsluitend evenement', een crossover met het Social Enterprise Overheidscongres, met als kers op de taart de overhandiging van de Impact Agenda 2030.

Foto 7: De City Deal Impact Ondernemen ging op reis en kwam terug met een Impact Agenda, vertelt Jan Bockma. Foto: Paul Tolenaar.

City Deal Kennis Maken

Dan is het woord aan Christiaan Seemann die ons meeneemt in de laatste fase van de City Deal Kennis Maken, die met een looptijd van 9 jaar de nestor onder de nog lopende City Deals is. In 2026 rondt de City Deal echt af, maar, zo zegt Christiaan 'het DNA van de City Deal Kennis Maken blijft bestaan'. Dat DNA bestaat onder andere uit een lerend netwerk dat zowel bottom-up als top-down functioneert: er is landelijke regie en kennisdeling, naast de lokale samenwerking. Een van de successen is dat in een aantal van de 27 aangesloten kennissteden de aanpak zo succesvol bleek dat ie regionaal is opgeschaald. Zoals in Limburg, waar inmiddels vier steden bij het Maastrichtse initiatief UniverCity zijn aangesloten. En kennisstad Enschede heeft actief Hengelo en nu ook Almelo betrokken bij haar aanpak.

Niet alles gaat goed, want soms is er overmacht. Zo vertelt Christiaan dat de opkomst tijdens één van de twee Kennisdelingsdagen die de City Deal elk jaar organiseert, nogal tegenviel. Niet door de inhoud van het programma, maar door een treinstaking. Lichtpuntje van deze tegenvaller is dan weer dat sommige partners uit het netwerk zó betrokken bleken, dat ze anticiperend op de treinstaking een nachtje op een nabijgelegen camping hebben doorgebracht om bij de Kennisdelingsdag te kunnen zijn.

Foto 8: Christiaan Seemann over het indrukwekkende netwerk dat de City Deal Kennis Maken heeft weten op te bouwen. Foto: Paul Tolenaar.

Wat resteert voor de City Deal is nu een effectieve borging. De kennis moet gebundeld worden en 'landen' in de netwerken van kennissteden. Daarbij wordt gekeken naar samenwerking en overlap tussen netwerken en naar synergie. Op 3 december vindt nog een *diner pensant* plaats met bestuurders van de kennisnetwerken en de intentie is dat er volgend jaar nog een afsluitende Kennisconferentie wordt georganiseerd waar het opschalen en uitrollen van de opgedane kennis centraal zullen staan. Christiaan roept iedereen in het CoP-netwerk alvast op om naar die kennisconferentie te komen, omdat er voor andere City Deals ook lessen uit te trekken zijn. Vanuit de zaal is veel erkenning voor de rol die de City Deal Kennis Maken speelt. Elske bepleit dat er vanuit de City Deal Kennis Maken eigenlijk twee mensen in elke andere City Deal zouden moeten plaatsnemen voor goede kruisbestuiving.

Na de presentatie van Christiaan is het tijd voor de lunchpauze. Die benutten we ook om een mooie groepsfoto te maken, waarbij iedereen zich ondanks een knorrende maag laat dirigeren door 'huisfotograaf' Paul Tolenaar.

Foto 9: De CoP'ers die aanwezig waren bij de Jaarparade, professioneel vastgelegd door Paul Tolenaar.

City Deal Fietsen voor Iedereen

Monique Verhoef, programmacoördinator van de City Deal Fietsen voor Iedereen, begint haar presentatie met een filmpje over het werkbezoek van de City Deal aan Parijs, waar de deelnemers kennismaakten met de Parijse opzet van Schoolstraten: getransformeerde straten die een oase van groen en veiligheid bieden nabij scholen, zodat kinderen veilig en zelfstandig naar school kunnen lopen of fietsen. De City Deal, vertelt Monique, is inmiddels precies op de helft. De City Deal organiseert véél: regiobijeenkomsten, werkbezoeken, themabijeenkomsten. Allemaal vanuit het doel om fietsen te stimuleren onder mensen die geen fiets hebben of nooit hebben leren fietsen, omdat het hun vrijheid en mogelijkheden kan vergroten. Monique was onder de indruk van wat ze zag in Parijs en van de doelstelling van de schoolstraten; dat een kind letterlijk en figuurlijk de hand van de ouders los kan laten en alleen naar school kan gaan. Parijs wil zo tegengaan dat gezinnen steeds meer uit de stad verhuizen.

Veel gaat goed, maar niet alles. Er is met IenW en P31 behoorlijk ingezet op het beïnvloeden van de verkiezingsprogramma's. Zo zijn naast de al bekende gezondheidsvoordelen ook de sociale baten van fietsgebruik in kaart gebracht. Eén euro investering in fietsstimulering levert 19 euro resultaat op. Toch heeft de lobby voor de verkiezingen het niet gehaald. Waarschijnlijk omdat er geen aansluiting was, geen logisch moment. En de urgentie werd daardoor niet gevoeld.

Foto 10: Monique Verhoef over het jaar 2025 van de City Deal Fietsen voor Iedereen. Foto: Paul Tolenaar.

In 2026 wil de City Deal nog meer lokale projecten zien bloeien. In de presentatie wordt dit mooi verbeeld door een 'vliegwiél'. De helft van de begroting, vertelt Monique, gaat naar lokale projecten, zoals fietsdepots. Die zitten volop in de uitvoering. Daarnaast zijn er landelijke projecten, zoals de schoolstraten en, volgend jaar ook: het leerlingenvervoer in het speciaal onderwijs. Ook al is het een beperkt aantal kinderen dat je daar vanuit het busvervoer zelfstandig naar school kunt laten fietsen, elk kind is er één, vertelt Monique bevestigend. En de City Deal blijft inzetten op belangenbehartiging. Karen van der Spek vraagt of je die belangenbehartiging niet via een maatschappelijke partner kunt laten lopen, zoals Ruimte voor Lopen doet met Wandelnet. Dat doet de City Deal al, meldt Monique, maar bijv. de Fietsersbond wordt door linkse partijen anders ervaren dan door rechtse. Christopher vraagt of Monique denkt dat schoolstraten haalbaar zijn in Nederland. Monique schetst dat het hier lastig is omdat het in Nederland het initiatief bij scholen wordt gelegd en die hebben al heel veel op hun bordje. Tegelijkertijd denken we in Nederland juist erg vanuit verkeersveiligheid en zou ook hier de insteek 'de hand van je ouder kunnen loslaten' goed kunnen werken.

Town Deal Krachtige Kernen

Nadat Monique heeft afgerond klinkt ineens van achteruit de zaal gezang. Willemien Vreugdenhil zingt een prachtig lied van Toon Hermans als inleiding op haar presentatie en als het applaus eindelijk verstomd is, vertelt ze dat de Town Deal, net als het lied, gaat over maatschappelijke onrust.

Foto 11: Alleskunner Willemien Vreugdenhil bezingt maatschappelijke onrust. Blijkbaar een thema van alle tijden. Foto: Paul Tolenaar.

Zeker in kleine kernen waar 'de burgemeester de bestbetaalde beleidsmedewerker is', waar de afstand tussen bestuur en bevolking kleiner is en de capaciteit ook beperkt, kan maatschappelijk ongenoegen een grote uitdaging zijn. Willemien schetst ook dat er vaak een kloof is tussen grotere steden en de Randstad enerzijds en de kleinere kernen anderzijds. Het beeld bestaat in die kleinere gemeenschap vaak dat Randstedelingen wel even langskomen om met hun havermelk in de hand te gaan uitleggen hoe ze in bv Oldambt met onrust moeten omgaan. Dan kan het helpen dat je als ambtenaar, zoals Willemien ook, zelf ook uit een kleine kern komt en gewoon een bitterbal mee eet. Willemien laat een kaartje van Josse de Voogd zien waarop Nederland heel duidelijk in twee kleuren verdeeld is. We zien een onderscheid tussen links en rechts, tussen hoogopgeleide '7 vinkjes' en mensen, veelal in kleinere kernen, die zich met heel andere dingen bezighouden. De Town Deal werkt met 11 partnergemeentes. Sommigen met meerdere kernen of een hoogopgeleide populatie. Communicatie – zowel extern als intern – is voor de City Deal lastig vanwege de gevoeligheid van het onderwerp. Iris Meines die zelf aan de verkenning van de deal heeft bijgedragen, beaamt dat de inzet van ervaringsdeskundigen uit een kleine kern, kan helpen. Willemien schetst dat een lokaal haakje belangrijk is en noemt een voorbeeld van 'Amsterdamse designers' die op een bijeenkomst vergeefs proberen om ongeïnteresseerde boeren iets bij te brengen. Nog veel uitdagingen dus voor de Town Deal, maar ook een gedreven groep partners.

City Deal Over AI

Foto 12: Matthias ten Brinke van Elba-REC over de start van de City Deal over AI. Foto: Paul Tolenaar.

Matthias Ten Brinke neemt ons mee in de ontwikkelingen van onze jongste City Deal, die in september ondertekend is op het AI in de Stad-congres met 250 deelnemers. In deze City Deal dragen de partners projecten aan via pitches op City Deal-dagen. De City Deal faciliteert en stimuleert kennisontwikkeling, waarbij het initiatief en de uitvoering van projecten heel nadrukkelijk de verantwoordelijkheid van partners zelf is. Een AI-atelier vormt een tussenlaag waar de City Deal talentvolle mensen inzet om projecten te ondersteunen.

Uitdagingen zijn er ook. De City Deal wil goed uit de startblokken komen, maar veel partners geven aan meer tijd nodig te hebben of nog op handtekeningen te wachten voor ze zelf kunnen leveren. Op de vraag uit de zaal of het niet belangrijk is om een goed lijntje te leggen met bijvoorbeeld de VNG om meer kennis te verzamelen en uit te wisselen, antwoord Matthias dat de lijntjes met de VNG kort zijn, maar dat er daarnaast voor de slagkracht ook gekeken wordt of er bij bestaande AI-initiatieven aangesloten kan worden. De samenhang tussen die partijen is nog een beetje zoeken. Matthias vertelt dat de City Deal ook over de grens kijkt en bijvoorbeeld met de universiteit in Arhus in Denemarken in gesprek is over het LLM (Large Language Model) dat men daar ontwikkeld heeft.

City Deal Ruimte voor Lopen

Karen van der Spek stelt zich nogmaals voor als de opvolger van Martine de Vaan als projectleider van de City Deal. Ze vertelt dat de City Deal een doorstart heeft gemaakt en in deze reïncarnatie vooral een 'zwieper' wil zijn voor de acties van het Nationaal Masterplan Lopen dat in samenwerking met het Platform Ruimte voor Lopen is gelanceerd. Daarnaast gaat de City Deal een samenwerking aan met de City Deal Fietsen voor iedereen rond de schoolstraten. Daarnaast gaat de City Deal samen met Consultkids in gesprek met kinderen

om van hen te horen wat zij nodig hebben om lopend of fietsend naar school te gaan. Ook is er in de verkenningsfase van de City Deal Toekomstbestendige Gebiedsontwikkeling onderling contact geweest.

De City Deal draaide eerst om kennis opdoen en richt zich nu meer op het implementeren van die kennis.

Foto 13: Karen van der Spek. Foto: Paul Tolenaar.

Wat had er anders gekund? Bij nader inzien was het goed geweest om bij het instellen van het Nationaal Masterplan Lopen 'contributie' aan de partners te vragen. Omdat dat niet gebeurd is, moest er bezuinigd worden en dat ging ten kosten van de communicatie. Daardoor zijn de ontwikkelingen rond de verlenging en nieuwe insteek van de City Deal niet actief gecommuniceerd. Karen geeft aan blij te zijn met de 'reddingsboei' die Agenda Stad in de vorm van een klein budget heeft geboden.

In 2026 wil de City Deal op een aantal onderwerpen, zoals de schoolstraten en gebiedsontwikkeling, experimenteren: wat zou je bijvoorbeeld met 'tactical urbanism' kunnen doen? Hoe pas je het openbaar vervoer in? Het zijn thema's die erg verweven zijn met verschillende beleidsvelden van gemeenten en ministeries en daar schuilt ook de uitdaging in: hoe zorg je dat al die mensen uit verschillende disciplines enthousiast meewerken? Dat is meteen ook Karens vraag aan de CoP. Sten Meijer schetst dat ze bij de City Deal Lokale Weerbaarheid Cybercrime ervaringen hebben met beperkte capaciteit en dat het maken van een praatplaat hen geholpen heeft om ambtenaren tools te geven het gesprek met collega's aan te gaan. Daarnaast is het goed de partijen om tafel te krijgen en hen naar de gezamenlijkheid in de opgave te laten kijken. Karen merkt nog op dat partijen verschillende talen spreken en dat het belangrijk is dat te (h)erkennen.

Foto 14: De blauwe brigade van de City Deal Lokale Weerbaarheid Cybercrime: projectleider Roy Tomeij met rechts Sten Meijer en links daarvan Tim van Vliet. Foto: Paul Tolenaar.

De City Deal Lokale Weerbaarheid Cybercrime is in november met een groot slotcongres afgerond, vertelt projectleider Roy Tomeij van het CCV. Samen met Sten Meijer van het CCV en Tim van Vliet van JenV, nemen ze ons mee in de City Deal. Tijdens het slotcongres met stuurgroepvoorzitter Sybrand van Haersma Buma heeft de stuurgroep de resultaten van de deal gepresenteerd en 'er een strik om gedaan'. Doel van de deal was om gemeenten weerbaarder te maken tegen cybercrime, en daarmee ook de weerbaarheid van ondernemers, inwoners en vooral jongeren te vergroten. In de vijf jaar dat de deal liep, zijn drie tranches uitgevoerd waarin verschillende projecten zijn uitgevraagd en ondersteunt. Die verschillende 'etappes' werken goed, omdat je in het begin nog niet 'weet wat je niet weet', aldus Roy. Een belangrijke eerste stap voor de deal was 'scoping': waar gaan we wel en niet mee aan de slag? Een visualisatie in de vorm van een wegenkaart hielp hierbij. Keuzes maken is nodig want het hele veld 'cybercrime' is dte omvangrijk. De eerste tranche was vooral '1000 bloemen bloeien', daarna werd het gericht. In 2024 is begonnen met het voorbereiden van de borging. Het grootste risico: straks hebben we miljoenen geïnvesteerd en is de relevante output niet geborgd, is door interventies goed geborgd.

Maar wat de City Deal had onderschat, was de kracht van de lobby van gemeenten om de City Deal dóór te laten gaan. Want gemeenten bleken dit jaar de resultaten nog onvoldoende geborgd te hebben. Hoewel de City Deal formeel is afgerond, blijft er ondersteuning vanuit het CCV om gemeenten te helpen interventies te implementeren, de gemeentelijke deskundigheid te versterken en bruggen te bouwen.

Tot slot delen Roy, Sten en Tim het magazine uit waarin de opbrengst van de deal beschreven wordt. Dit [magazine](#) (.pdf) is ook online te lezen bij het CCV.

City Deal TBGO

Dan is het woord aan Gertjan de Werk, tot voor kort kwartiermaker van wat de City Deal Toekomstbestendige Gebiedsontwikkeling zou worden. Gertjan neemt ons mee in het proces dat er uiteindelijk toe leidde dat de City Deal geen doorgang vond en 'TBGO' verder ging als samenwerkingsagenda. Gertjan schetst hoe de City Deal 'aan haar eigen succes ten onder ging'. Voortbordurend op de eerdere deal Circulair en Conceptueel Bouwen, is met 50 gemeenten gekeken naar het taai gebiedsontwikkelingsproces in Nederland, dat door elke gemeente anders wordt ingevuld. Daar bestaat geen eenduidigheid in en ruimtelijke elementen worden vaak té laat in de overweging meegenomen.

Foto 15: Gertjan de Werk over de 'snelste City Deal ooit'. Foto: Paul Tolenaar.

Gemeenten en andere partners waren enthousiast over de nieuwe deal, maar vanuit branches en departementen waren twijfels waardoor de City Deal er niet gekomen is. Eigenlijk, zegt Gertjan, is het de 'snelste City Deal ooit', kijkend naar wat het heeft losgemaakt bij landelijke beleidsmakers. Er zijn nog wat twijfels of de Samenwerkingsagenda de uitgangspunten die de City Deal anders zou hebben gehad, goed zal bewaken. Dealmaker Patricia merkt echter op dat het gedachtegoed van de City Deal wel goed geland is in de Samenwerkingsagenda.

Presentatie Impact Maak- en Meettool

De oogjes worden wat kleiner en hier en daar beginnen mensen na de lange zit wat te knikkebollen, maar we proberen de aandacht er bij te houden voor nog één belangrijk onderdeel van de Jaarparade: de terugkoppeling van de Impact Maak- en Meettool. Romay Evers die samen met Eva Vermeulen en Elske Wits vanuit Platform31 de uitvraag gedaan hebben en de opbrengst geanalyseerd hebben, vraagt eerst aan de aanwezigen wat hén is opgevallen bij het invullen.

Dealmaker Charlot Stensen vertelt dat ze de tool vorig jaar voor twee deals met een heel team heeft ingevuld en dat ze dat dit jaar 1-op-1 met de projectleiders gedaan heeft omdat dat door de actualiteit handiger was. Vorig jaar viel haar op dat dingen ineens 'hard' werden door ze op te schrijven, dat vond ze interessant. Iris Meines vindt het fijn om de tool in te vullen. "Het dwingt je om stil te staan bij dingen waar je normaal misschien niet over nadenkt." Ze schetst dat er bij haar deal ook wel dingen uitkomen waar de City Deal echt mee aan de slag moet en wil. Iris vindt de vraag 'welke zichtbare impact die echt opschaalbaar is, zie je in je deal?' erg interessant.

Koen Haer merkt op dat bij de opstart van de City Deal Over AI de vragen vooraf heel erg van pas kwamen omdat ze meegenomen konden worden in het jaarplan.

Romay licht vervolgens toe dat de tool City Deals helpt reflecteren en Agenda Stad tevens een overzicht van de voortgang biedt. De tool is op een aantal punten verbeterd na de feedback van vorig jaar. Zo is onder andere de indicator 'uniek' nu weggelaten. Duikend in de trends onder de resultaten, constateert Romay dat sommige indicatoren tussen City Deals ver uit elkaar liggen, zoals borging. Dat is ook logisch, omdat dit bij pas gestarte deals nog minder aandacht krijgt.

Een van de eerste bevindingen is dat er meer focus lijkt te zijn op het zichtbaar maken van resultaten. En dat 'agenda' en 'bewustwording' vaak genoemd worden als voorbeelden van impact. We kunnen ook het veranderende politieke landschap terugzien in de impact maak- en meettool.

Ook qua proces zien we veel onderscheid tussen deals. Juist op dit punt kunnen deals ook nog veel van elkaar leren. Deals die proces een lagere score geven, wijten dit vaka aan bijvoorbeeld verloop in het kernteam. Deals zijn enthousiast over de mix tussen online en offline bijeenkomsten, maar er is meer aandacht nodig voor het verduidelijken van de rol van de bestuurder. Samenwerking en diversiteit en inclusie scores stabiel ten opzichte van vorig jaar. Met de kanttekening dat diversiteit nog steeds aandacht behoeft omdat het nog altijd een grotendeel 'hooggeleide witte club' is.

City Deals blijken elkaar beter te kunnen vinden voor kennisdeling. Gevraagd naar metaforen voor City Deals, klinken vanuit de zaal termen als 'Voedselbos', 'Safe space', 'Rivier' en 'Kruiwagen in een modderpoel'. Op innovatie wordt beter gescoord dit jaar, waarbij met name systeeminnovatie veel genoemd wordt. Adaptiviteit en borging scoren ongeveer gelijk aan vorig jaar. Belangrijk voor borging is om niet alleen de City Deal-partner mee te nemen maar ook diens collega's.

Foto 16: Romay Evers van Platform31 heeft met haar collega's van Platform31 de rode draden uit de opbrengst van de Impact Maak- en Meettool gedestilleerd en deelt de bevindingen. Foto: Paul Tolenaar.

Romay vraagt de CoP wat nodig is om borging en opschaling goed te regelen. Eén van de suggesties is een netwerk van departementale contacten, een 'vrienden van de City Deal' om makkelijker ingangen bij een departement te hebben. Koen vult aan dat een Kernteam van Departementale contacten niet effectief bleek en dat we kijken hoe we dit in de nieuwe afdeling voor de drie programma's gezamenlijk kunnen opzetten. Roy Tomei benadrukt dat 'City Deal'-alumni hier een rol in zouden kunnen spelen. Patricia meldt dat ze aan een lijst met ambassadeurs werkt.

De Impact Maak- en Meettool, zo blijkt maar weer, is een waardevol instrument. Dat bewijst alleen al het open gesprek naar aanleiding van de presentatie. Dat smaakt naar meer in de CoP's van 2026.

Het slotwoord is aan Tim Rolandus die alle aanwezigen dankt voor hun aanwezigheid en aangeeft dat we in 2026 met veel enthousiasme doorgaan met deze waardevolle bijeenkomsten.